

2 – Чернобыль (TXERNÒBIL)

Des de l'avinguda principal de Pripyat, a la República Socialista Soviètica de Ucraïna, les llums de la central de fissió nuclear situada a les afores, llueixen nítidament en aquesta nit del 25 d'abril de 1986.

La massa imponent de l'edifici, inaugurat feia poc mes de tres anys, destaca en mig de la foscor, amb un perfil de parpelleig lluminós que es retalla contra l'obscuritat.

Davant mateix de les quatre unitats operatives, de Txernòbil just a l'entrada, es distingeix un gran rètol amb el nom oficial del centre:

Чернобыльская АЭС им. В.И.Ленина¹

Tot plegat forma una mola gegantina, perfectament simètrica, amb els compartiments destinats a allotjar els blocs de grafit que envolten els reactors i al centre, molt més alt, la part destinada a la manipulació i extracció de les barres de material reactiu. Els edificis adossats, per els sistemes de refrigeració, conductes d'aigua, la zona de la turbina de vapor i els generadors d'energia elèctrica, formen un cos quadrat com tallat amb ribot, on destaca clavada al ben mig la xemeneia d'expulsió i refredament, envoltada de balises de seguretat, que llueixen en la foscor, amb una forta tonalitat rogenca.

A la part frontal i al nivell mes alt, es pot distingir un edifici annexa rodejat per un ampli finestral, que destaca com una faixa de llum contra la foscor de la resta d'edifici.

Allà dins hi ha la Sala de Control. Un recinte rectangular i ampli, ple d'aparells senyalitzadors, mesuradors analògics, indicadors d'alarma, comptadors i equips elèctrics, les palanques per l'actuació sobre les barres de control i un munt de petits indicadors lluminosos, rètols i elements de comandament. Un immens pupitre amb una taula de treball acoblada i plena de papers i carpetes, situada al ben mig de la sala, es l'únic element de mobiliari, conjuntament amb mitja dotzena de cadires auxiliars. En un angle del fons, un petit despatx amb parets de vidre i un rètol prou gran, identifica aquell lloc com el despatx de treball del supervisor de maniobres.

Tres persones equipades amb bata blanca i barret cilíndric del mateix color, es troben drets davant del munt de gràfics que vomiten els indicadors, comprovant els diferents sistemes i elements dels panells, que emplen tot el llarg de la paret d'un costat de la Sala.

L'únic que resta assegut a la taula central, junt al pupitre principal atapeït d'elements de comandament i senyalització, es un quart home, bastant més jove que la resta. Rodejat d'informes, manuals d'instruccions i plans d'operació, en Leonid amb prou feines pot controlar el seu nerviosisme. Ell, que bàsicament es un tècnic elèctric, ha estat destinat com a operador de sala, fa tant sols unes setmanes i no se sent gens segur. Està inquiet.

¹ Central elèctrica nuclear memorial V.I. Lenin

Tots els coneixements que ha anat aplicant fins ara, els ha adquirit d'una manera teòrica, però no està familiaritzat amb els diferents sistemes, els temps normals de resposta dels equips davant les ordres d'actuació i coneix només lleugerament tot el munt de valors crítics dels paràmetres energètics i dels procediments d'operació, que s'han de mantenir per garantir el funcionament i, sobre tot, la seguretat de la central. Es cert que totes aquelles dades estan dins del munt de documentació que hi ha a la taula, però assimilar ni que sigui lleugerament el contingut de tota aquella informació tècnica es, al menys per ell, una feina impossible. I no diguem ja si un disposa de tant poc temps.

Ara com ara, si tingués que respondre davant d'una situació anormal i compromesa, te moltes dubtes sobre com actuar. Afortunadament no està sol dins de la Sala.

La llum blanca dels equips fluorescents, es intensa i dona una sensació irreal de brillantor immaculada, sense ombres ni foscors. Es com si en aquell espai no hi hagués intimitat ni cap racó on amagar-se. Les parets blanques i les bates del mateix color ajuden encara mes a intensificar aquesta sensació de brillantor. Una brillantor que empal·lideix els rostres de tots els presents. Sembla talment un grup de cirurgians preparats per realitzar una delicada intervenció quirúrgica.

Be, pensa en Leonid, la veritat es que si que estan realitzant una delicada operació, encara que en aquest cas no es faci servir cap bisturí.

A l'altra punta de la Sala, el cap de torn, en Boris, i el director d'operacions, estan drets, parlant amb un munt de gràfics a les mans. Estan tranquils, o al menys intenten aparentar tranquil·litat, tot i que es evident que la situació no es massa normal.

Tot i la seva limitada experiència, el jove tècnic te prou coneixements teòrics i dels procediments operatius, com per que hagin començat a sonar algunes alarmes dins del seu cap. Hi a ha masses coses que es tenien que fer i no s'han fet. Comprovacions ignorades, verificacions obviades i factors de seguretat estranyament oblidats. Be, això es quelcom que ell ha vist de forma habitual des de que treballa a la central i no sembla que ningú li doni massa importància. Però no deixa de ser sorprenent aquesta falta de rigor quan es tracta d'una prova aparentment tant important per la seguretat de les operacions.

Davant seu, destaca entre totes les altres, una carpeta amb un rètol a la tapa: **Инструкции Маневра**². Aquest document conte tot el protocol d'aquell assaig, i segons tenia entès era la primera vegada que es realitza. De fet el propòsit de la operació, era molt clar i estava definit mes endins, a les primeres pàgines de les instruccions: *" Simulació per la utilització de l'energia romanent de la turbina, en situació de desaceleració per aturada accidental, com a subministrament d'emergència dels sistemes de refredament."*

Per en Leonid, lo primer i mes sorprenent del cas, es que aquell protocol constava dins del dossier de proves i verificacions per la recepció definitiva de les instal·lacions del reactor, abans de la seva posada efectiva en servei. Precisament aquesta posada en servei efectiva, per la producció energètica del Reactor N° 4 de la Central (que era un dels que es controlava des d'aquella

² Instruccions de Maniobra.

Sala), va tenir lloc, segons tenia entès, el Desembre de 1983. Això volia dir que una de les proves crítiques de seguretat com aquella, que teòricament condicionava l'arrencada dels sistemes, s'estava iniciant per primera vegada, quasi dos anys i mig després de que el reactor hagués començat a funcionar a ple rendiment.

Aquella havia estat la primera sorpresa per en Leonid, però no pas l'única.

Un dels primers documents que havia intentat assimilar al inici de la seva activitat com a operador, havia estat el manual operatiu sobre les característiques tècniques del Reactor N° 4, idèntic dels altres tres que equipaven la central. Una de les instruccions d'aquell document, que ara tenia obert sobre la taula, deia molt clarament que era inadequat i fins i tot arriscat, operar amb valors molt baixos, per sota de la meitat de potencia del reactor, donat que aleshores la reacció interna es podria tornar molt sensible a qualsevol canvi dels paràmetres fonamentals, com ara la temperatura o la qualitat del vapor. Si això era així... ¿ com es que tenien el reactor per sota del 50% de la seva potencia ja feia molta estona, amb valors propers als 500 MW, quan el límit inferior per operar en condicions normals, estava clarament definit en el manual d'operacions, al voltant dels 700 MW?.

Però ell, un modest tècnic elèctric, reconvertit en operador de central, tampoc podia dir res al respecte.

Així doncs, aprofitant que també es tenien que fer algunes tasques auxiliars de manteniment, es va decidir de fer d'una vegada aquella prova, la qual s'havia iniciat ara feia aproximadament 24 hores, a la una de la matinada d'ahir, dijous 25 d'abril.

A ell, com un dels novells més recentment incorporat i tal com era de preveure, l'hi havia tocat el rebre altre vegada. La ordre, que li va arribar per escrit i dirigida a ell personalment, era clara i no admetia discussió : *"... es te de presentar a la Sala de Control del Reactor N° 4, per integrar-se al equip que realitzarà un protocol per un assaig crític sobre seguretat. Aquesta prova li permetrà d'assolir a nivell personal, una nova experiència que podrà afegir ... etc...etc...etc..."*. Molt de bombo i plateret, però la única realitat es que, amb tota seguretat, s'havia quedat sense lliurar, un altre cap de setmana. Aquelles proves eren molt llargues i podien durar dies sencers, ja que els procediments per la reducció de potencia dels reactors o les aturades tècniques, malgrat la simplificació conscient o inconscient d'alguns procediments, tenien un seguiment laboriós i perllongat. A més, a tot això també es tindria que afegir les importants inèrcies dels sistemes, davant de canvis dels paràmetres de control.

En fi... que hi farem, pensa en Leonid, mentre deixa apart tots aquells pensaments i es torna a centrar en la situació que l'envolta. Alça la vista per contemplar el gran rellotge que hi ha situat a la paret principal, a la part més alta i al ben mig del recinte. Les 00,05 de la matinada del divendres 26 d'abril. Ja porta aquí dins tancat quasi vint-i-quatre hores i sembla que això va per llarg. A sobre mateix del rellotge, situat de forma estratègica, un rètol (un dels mols que hi ha repartits per tot arreu), li recorda quina es la seva obligació :

Мы работаем Для Отечественной Матери³

³ "Treballem per la Mare Patria"

Tot el dia d'ahir, dijous, va servir únicament per començar el procediment de reducció de potencia, necessària per poder efectuar la parada programada i l'inici de l'assaig pròpiament dit.

En aquell moment el reactor continuava per sota del 50%, de la seva potència total i el control de les operacions es feia de forma manual, ja que d'aquesta manera es podia arribar als valors de consigna, mes ràpidament. Aquesta situació, que també implicava tenir els sistemes de refrigeració d'emergència desconnectats, per assolir unes condicions mes reals de la prova, li semblen al jove operador, un altre despropòsit. Un altre mes que afegir a la llista. Però de nou en Leonid es diu a si mateix que ell no es ningú per dir res al respecte. La seva obligació i la seva responsabilitat no va mes enllà que la de obeir instruccions.

De totes maneres semblava que ja estaven arribant a les condicions òptimes pel assaig. Tal vegada encara podria sortir a temps per poder anar al cine el diumenge.

El xiulet continuat i llunyà dels generadors elèctrics, situats a l'altre part de l'edifici i per sota del nivell de la Sala de Control, es com un molest e inevitable company que parla sense parar i al que ningú fa cas.

De forma inconscient, en Leonid tanca els ulls vençut per l'avorriment i la monotonia.

El soroll del timbre del telèfon de la línia exterior, sona amb força i li fa donar un sal a la cadira, mentre nota com el cor li colpeja amb força el pit. Qualsevol so imprevis, allà dins, es un esclai.

Un dels companys situat mes a prop de l'aparell, el despenja.

- Sala de Control, digui'm?...Camarada director...es per vostè. Es del despatx de distribució de carregues de la Central Elèctrica.

El director d'operacions, al que en Leonid coneix tant sols de vista, es dirigeix lentament cap on el reclamen i prenent l'aparell, es posa a parlar. La conversa, inicialment normal, comença a pujar de to i les paraules, comencen a rebotar amb força contra les parets de la Sala. Sembla molt clar i evident que lo que li estan dient a aquell home no li agrada gens ni mica.

Al final, després d'un combat dialèctic intents, observat amb silenci per tots els presents a la sala, el director penja el telèfon amb violència mentre deixa anar un parell d'expressions inintel·ligibles, que evidencien a les clares el seu origen caucasià. Ràpidament crida al cap de torn i es posen a parlat en veu baixa.

Aquella situació inesperada, ha deixat a en Leonid totalment paralytat i emmutit, sense sapiguer que està passant.

Al final , el director, sense moure's del costat d'en Boris, el cap de torn, es dirigeix al dos operadors auxiliars amb veu clara i alta.

- A veure senyors; els nostres companys, per nombrar-los d'alguna manera, del Control d'energies, ens informen que no podem fer l'aturada del reactor per tal de tirar endavant la prova que volíem. Necessitats de consum a la xarxa ens o impedeixen; o sigui que avui tampoc podem fer aquest assaig. Be, no cal parlar-ne mes. Si ens espavilem encara podem sortir mes aviat del que ens pensàvem.

Dit això es gira i els seus ulls es topen amb els d'en Leonid, que atordit, no gossa ni aixecar-se.

- *A veure, vostè...quin es el seu nom?*

- *Leonid, camarada director,*

- *Molt be Leonid... es l'operador de guàrdia, oi que sí?*

- *Si senyor.*

- *Perfecte. Així dons, sens dubte sap com restablir el control automàtic de la potència del reactor-* en Leonid, agafat per sorpresa, no sap que dir. De fet aquella es una de les seves feines, però l'imprevist de la situació l'ha posat nerviós i es queda sense dir res.

- *Que no escolta el que li estic dient?*

- *Dons, si... si senyor.*

- *Apa dons, espavili. Restableixi el control automàtic i comenci a pujar de nou la maleïda potència del reactor.*

Dit això dona mitja volta i acostant-se de nou al telèfon, el despenja, marca un número i comença a parlar de nou.

En Leonid deixa anar un sospir d'alleujament. S'ha de tranquil·litzar. Ell, l'últim que vol es ser protagonista. El seu objectiu dins de la feina es fer el que li manin, durant les hores de treball, però passant el mes desapercebut possible.

Tot i que sap el que te de fer, agafa el manual i repassa de nou el procediment . Després comprova els valors i aguantant la respiració, mou els commutadors corresponents de la posició manual cap a la d'automàtic. Ara la potència del reactor ja torna a dependre del sistema central de control que es cuita de actuar en funció dels sistemes de detecció de temperatura, cabdal i potència i el sistema automàtic pel moviment de les barres de control.

Un cop feta la maniobra, en Leonid, para atenció a l'aparell registrador del sistema principal de potència. El traç de l'agulla pràcticament no oscil·la i es manté aproximadament al mig del gràfic. Comprova el rètol del indicador : **Главная Сипа**⁴. No hi ha cap dubte, aquest es l'aparell que te de controlar, però no hi ha cap reacció. Els pensaments del jove tècnic son contradictoris. Ell juraria que l'agulla tindria que començar a pujar.

- *Be, no passa res –es diu a si mateix, per intentar de tranquil·litzar-se – tot això es cosa de la inèrcia dels processos... aquí dins, totes les coses requereixen el seu temps. Es qüestió d'esperar una mica.*

Un instant després, el director i en Boris, el cap del torn de nit, surten de la sala, tot dient que tornen en uns minuts. Sens dubte el **Kvas**⁵ i el vodka amb té que donen a la cantina, es una bona excusa per escampar la boira una estona.

Allà dins, ara, tant sols queden l'altre operador, mes veterà que es el supervisor de maniobres per aquella prova, i ell mateix. L'altra home ja porta una bona estona tancat dins del seu despatx de parets de vidre que hi ha al fons. Segurament estarà fullejant algun Play-Boy atraçat , amagat estratègicament sota un munt d'informes i registres.

⁴ Potència Principal

⁵ Beguda típica russa

La solitud i la quietud, tornen a fer de les seves i en Leonid tanca el ulls.

Al cap de lo que a ell li sembla un instant, els obra sobresaltat. El cor li batega amb força i nota com la suor li inunda les aixelles. Té un mal pressentiment. Ràpidament gira el cap i mira cap el panell principal. L'agulla del registrador està el mateix lloc. No s'ha mogut ni un mil·límetre.

Alça la vista i mira el rellotge : son dos quarts d'una del dissabte 26 d'abril. S'ha quedat adormit quasi un quart d'hora!... la potencia tindria que començar a pujar.

Angoixat, repassa mentalment el que ha fet. Torna a agafar el manual. Tot sembla correcte. No veu que ha pogut fer malament, però es evident que quelcom no va be. Es un sí, però no... una dubte contínua que no es pot treure del cap. Es nota l'esquena amarada de suor i la camisa se li queda enganxada al cos. No sap que fer. Lo mes prudent seria avisar al supervisor, però té por de fer-ho. Mira de nou el registrador de potencia principal i veu horroritzat com l'agulla contínua el seu traç recte, impertorbable.

Al final es decideix i despenja el telèfon interior que té davant seu, sobre el pupitre de control. Ràpidament marca tres números i al cap d'un instant li contesta l'altre home, des de dins del despatx...

- *Si?... que hi ha...*

La veu es indolent i endormiscada.- *Perdoni camarada, però es que tinc un dubte. Passa que ... be, fa uns vint minuts que he canviat el sistema a control automàtic, però el cas es que ... de fet ... la potencia no puja. Potser sigui quelcom normal, però...*

- *No ha pujat gens ni mica?.*

- *No camarada ; es manté en els mateixos valors de quant estava en control manual. Potser si ...*

- *Ara vinc.*

La urgència que ha mostrat l'altre, encara posa mes nerviós al jove tècnic. No sap ben be per que, però continua amb la impressió, per no dir la certesa, de que ha fet quelcom malament.

En un instant el supervisor, completament despert, està al seu costat, comprovant indicadors i elements de comandament.

- *El sistema esta en automàtic, sens dubte. Però la potencia no puja; es molt estrany... ¿ a quin valor ha fixat el punt de consigna de potència pel control automàtic?.*

Quan sent allò, a en Leonid, li cau el cor a terra. Es això... ara es dona compte!. No ha fixat cap consigna al sistema de control automàtic, per tal de que faci pujar la potencia. Mira cap l'altre amb els ulls plens d'espant.

- *O sento... però la consigna, no...*

- *¿ No ha fixat un valor de consigna a l'alça pel control automàtic... però que diu vostè ara?. No es dona compte del que ha fet?... el reactor pot haver continuat baixant el seu nivell de potencia..!*

- *Però... però això no pot ser..!, l'indicador continua al mateix lloc d'abans!.*

El supervisor dona ràpidament la volta al pupitre de control i s'acosta al registrador, encastat en el panell principal. Sense dir res, es posa les ulleres i apropa la vista al cristall frontal de l'aparell; acte seguit i de forma metòdica, com si tingués molt clar el que passaria, dona dos petits cops amb l'índex sobre el quadrant indicador. Al instant i de forma ràpida, deixant un traç de color vermell pràcticament vertical sobre el paper, l'agulla cau ràpidament fins al fons de l'escala de mesura, rebot a cap avall torna a pujar i finalment s'estabilitza en un punt concret. Cent megawats; un valor que no arriba ni a la dècima part de la potencia del reactor.

Els dos homes es queden glaçats, immòbils com estàtues. Saben molt be que vol dir això.

- *Per tots els dimonis!... estem sota mínims... restableixi el control manual de seguida..!.*

Mentre diu això, el supervisor corre com un llamp cap al pupitre i acciona el polsador d'emergència principal. El soroll metàl·lic que se sent a continuació, no enganya. Els segells de seguretat han tancat automàticament les portes. Ara ningú pot sortir d'allà dins si no s'autoritza des de l'exterior. Els dos homes estan tancats dins d'un sarcòfag amb parets de formigó d'un metre d'amplada.

A fora del recinte, el sistema d'alarma per emergència principal ja s'ha activat. Tothom sap que hi ha un problema greu i ,en aquelles hores de la matinada, no es tracta pas d'un simulacre. Els passadissos s'emplen de llums intermitents de color roig, amb rètols de **Тревога**⁶, la paraula mes temuda per tothom.

Amb el cor bategant com una turbina, en Leonid, manipula frenèticament els sistemes de comandament, sense perdre de vista el registrador. Ara no li cal mirar els procediments ni les instruccions. No hi ha temps per això.

El telèfon que comunica amb l'exterior comença a sonar amb insistència i el supervisor el despenja ràpidament. De seguida comença a parlar a crits i de forma atribolada.

- *Si, camarada director... si... aquest estúpid d'operador ha restablert el control automàtic sense fixar cap punt de consigna a l'alça... si, com o sent..!*

Assecant-se el suor que li mulla la front i la cara el jove tècnic, sent aquelles paraules esparverat. Es la seva fi com a operador de la central... si en surt viu d'aquesta.

- *El valor actual?... molt baix camarada...per sota dels cent megawats. Ja ho se que es un valor crític..! ... no cal que m'ho digui això... per desgràcia ho tinc molt clar..!.*

En Leonid intenta concentrar-se en la tasca que està fent, però no pot. Destrossat, ajup el cap entre les mans, tapant-se les orelles. Tot aquell merder

⁶ Alarma

es per culpa seva. Mai havia vist una situació així a la Central... i el maleït registrador, no puja..!

- *Si camarada director... si, es clar... o sento, perdoni, però es que ha estat una maniobra tant.. tant...* – el supervisor es gira per un moment. Els seus ulls semblen dues brases de foc – *..tenim Xènon al nucli...si segurament que si... amb tota seguretat.*

L'operador continua suant de forma desmesurada. Es treu la gorra i se la passa pels cabells, xops d'aigua.

- *Com diu?... que tregui mes barres de control?.. això està fora de tots els protocols de seguretat..!... si, d'acord, hem de fer pujar la potència com sigui.. però això... perdoni un moment... no pengi, ara torno.*

El telèfon despenjat, queda suspès al cap del cable i trontolla violentament a banda i banda, mentre el supervisor s'acosta tant de pressa com pot fins on es troba en Leonid.

- *Vostè, estúpid..! Quan sortim d'aquí em cuitaré personalment de que el traslladin al gulag que hi hagi mes proper al pol Nord. Ara vingui i ajudi'm..!*

- *Perdó camarada supervisor.. o sento...o sento molt... però...però, ¿ per que no venen ajudar-nos?*

- *¿ Que no s'ha llegit els protocols d'emergència, o que?... estem tancats ... ens hem d'espavilar nosaltres dos..!.*

Parlant sense mirar enrere i seguit per l'atribola't operador, el supervisor arriba davant del de control manual de les barres de moderació del reactor. Ràpidament i sense cap dubte, comença a activar-les.

- *Espero pel seu propi be, que estigui posat el sistema manual, per que del contrari..- en Leonid incapaç de dir res, assenteix amb el cap-.. no es quedí aquí com un estaquirot... inútil mes que inútil..!.. mentre jo faig això vagi a posar en marxa les bombes de reserva del sistema de refrigeració... que no veu que estic donant potència al reactor?.*

Tant de pressa com pot, el jove, corre cap als controls auxiliars del sistema d'emergència i posa en marxa el sistema de bombejament de reserva. Després i també a la carrera va fins l'altra punta per comprovar el registrador de potencia principal.

- *Deu meu, esta pujant!... esta pujant!...esta pujant!....camarada, camarada... la potència esta pujant... en aquest moment ja tenim cent cinquanta megawats i continua..!*

En sentir això, l'altre home deixa el que està fent i s'acosta tant de pressa com pot, ansiós de comprovar si allò que li ha cridat l'altre es cert. Un cop davant del aparell, i verificada la mesura, amb un bufec es deixa caure tant llarc com es, sobre una de les cadires, el cap entre les mans. Al cap d'un moment despenja el supletori de sobretaula. A l'altra costat de la línia, el director encara està esperant. Es nota la tensió del moment com una descàrrega elèctrica...

- *Camarada director?. La potència està pujant. Si, tinc el registrador davant meu... ara ja estem sobre els dos-cents megawats. Si ja ho se que encara estem fora de límits..!.. però estic convençut que no tardarem en arribar a valors segurs. Els sistemes han reaccionat força be...*

Mentre el supervisor continua informant per telèfon, en Leonid s'ha deixat anar a sobre d'una cadira, situada a una certa distància de la del supervisor. Fins que no es normalitzi tot, no vol estar massa a prop del altre. Mentre es dona aire amb un dels centenars de documents escampats per tot arreu, no pot evitar deixar anar els seus pensaments, per primer cop en molta estona...-*espero que tot això acabi aviat... encara que ja puc preparar-me després d'aquesta..!*

El gran rellotge de la paret està marcant ara, la una en punt. Per fi, l'altre home penja el telèfon, tira el cap enrere sobre del respall de la cadira, i tanca els ulls. En aquesta posició, comença a parlar...

- *Leonid... espero pel be de tots dos, però principalment pel seu, que tot vagi be a partir d'ara. Si aconseguim portar els valors de potència sobre els vuit-cents o mil megawats, tornarem a tenir el sistema sota control... però li asseguro que li faré pagar molt cara aquesta mala estona..!*

El jove nota com se li fa un doble nus a la gola que no el deixa ni respirar, però calla. Ara es millor no dir res. Per un moment ell també tanca els ulls; les parpelles li pesen com trossos de plom i nota la coïssor de les llàgrimes. Es passa la ma per la cara completament molla mentre nota els batecs del seu cor atribolat. Intenta por tots els mitjans de que es capaç de tranquil·litzar-se una mica.

De sobte, un soroll d'alarmes, botzines intermitents i llums de colors, torna a esclatar, talment com si tots els aparells s'haguessin aliat amb el diable. Al mateix temps, els dos homes donen un salt i es queden drets com a desorientats, sense sapiguer que fer. El rellotge marca la una i vint minuts del dissabte 26 d'abril. Els telèfons comencen a sonar tots a l'hora. La gent de fora alarmada de nou pel que està succeint, truca desesperadament.

- *La potencia no acaba de pujar..! i les alarmes son dels nivells d'aigua de refrigeració... tenim que generar vapor!. Va, de pressa, vagi a obrir els circuits dels separadors!... jo tinc de trucar per telèfon...*

Altre vegada a la carrera, en Leonid es dirigeix cap al sector dels comandaments del sistema hidràulic i obre els circuits. El cor li batega a mil per hora, les oïdes li xiulen amb estridència i les cames estan a punt de fer-li figa.

El soroll de les alarmes es violent i el cervell està a punt de rebentar davant d'aquell xivarri que retruny amb força contra les parets.

- *Pari aquest soroll, d'una vegada!*

L'altre, ara ja pressa del pànic, corre de nou, cap a l'altre punta del panell principal i acciona el polsador per fer emmudir les alarmes sonores. L'escàndol s'acaba de cop i es fa el silenci, sols trencat pel bategar dels cors, la respiració agitada dels dos homes i els crits frenètics del supervisor, mentre parla pel telèfon. Els llums de tots colors, ara silenciosos, s'encenen, s'apaguen i giren per l'espai interior d'aquella capsa tancada com si es tractes d'un ritual infernal - *no se com serà la fi del mon* - pensa en Leonid - *però això s'hi te d'assemblar molt.*

- *Si camarada... vint barres...que en tregui mes?, però que està boix!... vint barres son les mínimes per mantenir el sistema estable!...sis o set?...que només en deixi sis o set?...però que no sap el que diu?... amb només aquest número de barres dins del nucli, podem perdre el control de la reacció en segons!*

El diàleg telefònic ja no es una conversa. El supervisor crida i maleeix mentre no para de donar cops de puny al suport mural del telèfon. En Leonid no sap que fer. La seva mirada, amb uns ulls plorosos i injectats en sang, està perduda en l'espai, esperant una ordre, un crit o un senyal d'esperança, que no ve. El cap li vull i nota unes punxades tant fortes al pit, que fins i tot les costelles li fan mal.

El to de la discussió no para de pujar i al final l'altra home acaba cridant, totalment fora de si...- *QUE S'HA CREGUT...SON NOSALTRES ELS QUE ESTEM AQUI DINS...*- doblegat sobre si mateix, amb les mans sobre els genolls i la respiració fora de control, el supervisor intenta de tranquil·litzar-se – *perdoni, però si trec mes barres perdrem el control... no puc fer-ho això.*

De sobte un nou vendaval de xisclets esclata... totes les sirenes i els senyals de so intermitents udolen amb força. Les alarmes lluminoses del panell de control de vapor s'encenen al mateix temps inundant tots els racons amb el seu reflex rogenc. El supervisor calla i amb el telèfon a la mà es recolza contra la paret amb la mirada perduda i el pànic al rostre. En Leonid s'imagina el que està passant, però no sap que fer per mirar d'arreglar-ho. Els nervis, la desorientació i el terror el dominen per complet.

- *Camarada supervisor, estem perdent cabdal de vapor... això vol dir que tenim molta aigua... que faig?...que vol que faci?...*

- *Calli d'una vegada, maleït sigui!...estic pensant...si, d'acord, esta bé; aixecaré mes barres de control... i que Deu ens empari!*

Dit això i totalment fora de si, agafa el telèfon i el llença amb força contra la paret. L'auricular es fa bocins i les restes s'escampen com metralla d'un projectil, per tot arreu.

- *Maleït sigui tot!..per que m'ha tingut de passar a mi, això?-* l'home es recolza contra la paret, es tapa les mans a la cara i comença a respirar profundament - *tinc que tranquil·litzar-me... a veure, que hem diu vostè?*

El clamor de les alarmes i el jocs de llums continuen amb força, però ara ja no hi ha temps ni de pensar-hi. Aquell es un problema sense importància. Ràpidament, el supervisor, s'acosta on està dret en Leonid, davant del panell de control de vapor.

- *Jo crec que tenim...*

- *Aigua!... aigua freda al nucli!.. per això està caient la pressió del vapor!... si no tenim mes potencia aviat...*

De sobte un tremolor sacseja l'edifici. Els papers cauen al terra i les cadires es mouen de lloc... els vidres del despatx del fons es fan miques i les llums del sostre fan pampallugues unes quantes vegades abans d'apagar-se. En Leonid va a parar al terra i l'altre està a punt de fer el mateix.

La Sala de Control es queda en una foscor total i absoluta. Tant sols el neó vermell de les alarmes dona un aspecte irreal al conjunt. La negror i el clamor constant i violent dels avisadors acústics, emplen de terror el cor dels dos homes, que continuen totalment immòbils. Després d'uns segons que semblen eterns, el llums d'emergència actuen i il·luminen tènueament l'espai amb una resplendor groguenca.

Una forta remor, com un tro se sent a la part de baix de l'edifici, que tremola com una fulla d'arbre.

- **Реактор!**⁷ ...es el reactor... s'està sobrecaient... l'aigua s'està escalfant... **TENIM QUE CONTROLAR LA REACCIÓ COM SIGUI...**- dit això, el supervisor es llença com un boix cap al sistema de control d'emergència, arrenca el precinte de seguretat i prem el polsador EP-5. Aquell es el polsador que mai ningú voldria prémer. Es l'última oportunitat.

Automàticament comencen a baixar cap al nucli les barres de control d'emergència, mentre el tremolor i la remor no paren de créixer. Es massa tard. Ambdós saben que es massa tard.

En Leonid no s'ha aixecat del terra. De genolls, amb el cap baix i gemegant com una criatura no para de pregar en veu alta. L'altre home, completament fora de si, dona voltes corrent amunt i avall, sense deixar de mirar els controls. Els seus brams de desesperació, els seus juraments i les seves expressions d'incredulitat queden apagades amb el soroll de les alarmes i el tremolor de les parets. Els vidres dels equips de control es fan miques i els circuits elèctrics deixen anar llambregades de foc. Els telèfons interiors no paren de sonar inútilment.

Als soterranis del edifici, les bombes del sistema de refrigeració d'emergència, arrencades de cop dels seus suports, giren com boges en vuit, mentre les immenses canonades de mes de deu polsades de diàmetre, esguerrades com si fossin de paper, inunden d'aigua el terra de formigó.

De sobte, dintre de la sala de control, una altra bateria d'alarmes es dispara augmentant, si es possible, encara mes el caos d'aquell lloc dantesc. La potència ha pujat de forma anormal en qüestió de segons. Els indicadors de nivell de temperatura del combustible estan fora de mida. Ningú que vegi aquest valors pot viure per explicar-ho.

- *No es possible!... tenim massa temperatura... i continua pujant!.. però i la refrigeració?.. per que no tenim cabdal en els sistemes de refrigeració d'emergència?*

L'última visió d'aquell desgraciat, es la del indicador de pressió de vapor. El sistema analògic havia trencat l'agulla contra la part mes alta de l'escala. La pressió dins dels separadors, estava mes del doble per sobre dels valors de consigna.

I mentre els telèfons d'emergència no deixen de trucar, les senyals acústiques esclaten com a boges i els indicadors lluminosos d'alarma es fan miques, un soroll espantós, un esclat horrible i una força destructiva cinc-cents vegades superior a la de la bomba atòmica de Hiroshima, ho arrasa tot. I després, res.

Uns dies mes tard, els "liquidadors"⁸, varen trobar un rellotge de paret mig cremat, dins del que quedava de la Sala de Control. Marcava exactament la una i vint-i-tres minuts.

⁷ Reactor!

⁸ Es varen anomenar així als equips de persones, formats per soldats, miners, bombers obrers i inclòs funcionaris, que es varen encarregar de la neteja de restes altament contaminades, en condicions de exposició radiològica extrema. Protegits amb uns rudimentaris vestits amb coberta de plom que pesaven mes de 30 kg., totalment insuficients en aquelles condicions,

aquells herois anònims, estaven condemnats . Actualment mes del 50% ja han mort i la majoria de la resta, presenten danys irreversibles.